

વેદના છ મહત્ત્વ વપૂથ્ણ ણ અંગો છે. 1) શક્તિ ષા , 2) કલપ , 3) નશ્ચિક્ત્વ 4) વપ્ત્યાકથ્ણ , 5) જ્વયોતષિ અને જ થીતે6) છંદ, કે જેનું મહત્ત્વ વ બકીનાં પાંચ અંગોથી ં છું નથી. અને મટેજ છંદને વેદના ચ્ણ કહ્ણયા છે (છંદ પાદૌ તુવેદસપ્તય) . જેમ ચ્ણ વગર ચલવું શક્ણય નથી

,
□ જ પ□ અણે છંદ વગચ્ણી ચ્ણાની ગત્તશક્ણય નથી. જેમ જેમ છંદોનો વક્તિસ ચ્ણો □ મ□ ની સુચ્ક ષા મટે છંદ આચથ્ણયો છંદના નચિમે લખવાનો પ□ થંભ કથ્ણયો.

બ્ થહ્ણ મ્ણ ગ□ ંથેમં છંદોના ઉલ્લેખ પછી શાંખાચન શ થ્ણ ત્સૂત્ત્વ અં પ□ ચ્ણવાર છંદની શાસત્ત્વ થીય ચ્ણય જોવા મ્ણો છે. આ ગ□ ંથ્ણં ગાયત્ત્વ થી, ઉષ્ણ ણકિ, અનુષ્ણ ટુપ, ણૃહતી, પંકત્ત્વ, ત્ત્વ થષિ ટુપ અને જગતી નામ્ણા સાતછંદોનો ઉલ્લેખ મ્ણો છે. છંદો ના આ નામ પહેલા ત્ત્વ થપિદા , પુથ્ણ, ક્કુભ, વથિટ, સત, નશ્ચિતઅને ભુથકિ જેવા ઉપનામે સાથે કેટલાક છંદોની પાદ અને વથ્ણ ણની ગણત્ત્વી પણ મ્ણો છે.

ત્ત્વયાદ પછી પંત્ત્વલનિં નદિાનસૂત્ત્વ ં, શૌનકનું ંક પ□ થતશિખ્ણય અને કાત્ત્વયાચનનું ંક સથ્ણ વાનુક ંથ્ણીમં ઉપચ્ણા સાતછંદ પદ વચિદ મ્ણ કથ્ણેલું છે. કેટલાક છંદ શાસત્ત્વ થી/ પ□ થ્ણક ત્ત્વ જેમ્ણે તન ડી , ક્ક થૈષ ટુક, ચાસ ક, સૌત્ત્વ

,
કાશ્ણયપ
,
શાકલ્ણય
,
થતઅને મંડવ્ણચના નામ્ણો ઉલ્લેખ પગિળા છંદ સૂત્ત્વ અં મ્ણો છે
,
પણ ં મ્ણા દ્વ વાય ત્ત્વચ્ણેલા છંદ શાસત્ત્વ થ્ણા ગ□ ંથપ થપ તનથી.

વેદકિયુગના પ□ થંભથી વેદકિયુગની સમપ્ત્ત્વ ત્ત્વસુધી પ□ થ્ણથિ ધછંદના છંદ-આચથ્ણયો પદ-વથ્ણ ણના નચિમેને બંધીને નચિંત્ત્વ થતિ કથ્ણયા હત. પ□ થચીન છંદ શાસત્ત્વ અં ં મ્ણા નામ છંદોવચિત્ત્વ છંદોનામ, છદોભષા, છંદોવચિની, છંદો વચિતિઅને છંદવ્ણચાખ્ણચાન

કથ ત છે.

1) ચાસ કના છે ઉથેટ્ટેતેને ક ધૈષ ટુક ડ કન યેગ થીવી નામ આપ યું છે જેને પગિળ ન યકુસાયણી કહે છે.

2) તન ડીના છે સતેટ્ટેતેને પગિળ ઢાટ્ટેતે કહે છે.

3) કાશ યપના છે સહિન નતને શાકલ ય મુમધ્મી કહે છે જે ને પગિળ વસંતલિકા કહે છે.

4) આચ ય મંડવ ય આચ ય થત્તી પ થચેન છે, મટે જ રંડવૃષ ટપિ ધ્યાતઅથ્મા ંડક મંડવ ય કૃત છે નહી કે થતકૃત

આમ છે પ થવક ત ઋષિનામંત્ર કથ ત ઋષિ થી પ થચેન છે.

આપણે છેદને જાણવાનો પ થ્યતી ન કથી તીચાટે ઢહતી વનું છે કે છેદ શબ્દનો અર્થ થપણ ખબ હોવી જોઈ. છેદના ં અર્થ થથય છે. 1) આર છેદન અને 2) આહાદન. છેદોમૈમસાંના આઘે છેદની વ યુતી પતિ “છદસિંવથે” અને “રિઆહાદને” થી થઈ છે ં મનાય છે. ઋષિચાસ કના મનુસાઘ છેદ વેદોનું આવથા ં ટલે કે આર છેદન છે. આ ભવ પ અણે છેદ ં વાથ થ્સ ભવ, વથ ણ વધિનનું આવથા ખ્નાવવામં આવે છે. જે વદિ વાનો છેદની વ યુતી પતિ

“

રિઆહાદને” મને છે કે આહાદન જેનો અર્થ થથય છે મ્નોંજ

;

ં ટલે કે છેદ મનવીના મ્નનું મ્નોંજન કથે છે. તેથી જ કહેવાયું છે કે છેદ વેદોનું આવથા છે અને મનવ મ્નના મ્નોંજનનું સાધ્મ છે.

વેદોમં 26 છેદ પ થપ તથય છે. જેની હવે પછી આપણે રથ ય કથીશું.

અનુવાદ
રથિગ ઝા

મ્ણ લેખકો:

ડો. આચર્ય શ થી થમ્કશોઈ મશિ ં (પાનં : 194)
ડો. નથેશજી ઝા, શાસ ત ં ંડામ્બી (પાનં 182)
પુસ ં ં : વેદ વાથ ત , ગીત પ ં ંસ.

{jcomments on}